

— Dat stond er op, stamelde Benedictus.

— Toen gij het lijk het eerst zaagt ?

— Ja...

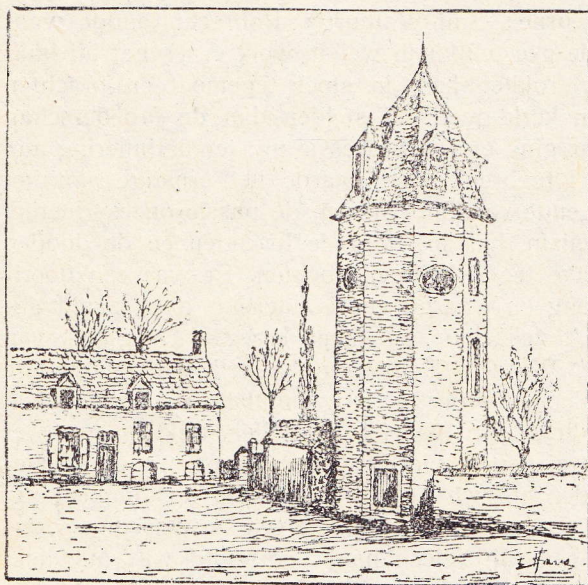
— Stommerik, waarom hebt ge me dat niet verteld !

— Ik dacht er niet aan... O, laat ons heen gaan ! Ik hoor geruchten...

Het is hier niet pluis...

Plots klonk een zware slag. De zoldering dreunde er van. Beide mannen sidderden...

— Laat ons gaan ! smeekte de schout...

Ruïne der abdij van Loo.

Een akelige lach schaterde dan door het huis... De schout klemde zich van vrees aan van Rooze vast. De jonker zelf wankelde ook...

— Julietta ! Julietta...

Luid en scherp werd die naam uitgeschreeuwd. Van Rooze liep heen. De schout was zoo zenuwachtig, dat hij struikelde en viel. Zeker meende hij, dat men hem vast greep, want hij gilde :

— Genade, genade !...

Van Rooze keerde zich om.

— Vervloekte ezel !... snauwde hij... Kom dan toch mee !

— O, ik kan haast niet... Geef mij de hand ! kermde de zonderlinge magistraat...

Van Rooze sleurde hem recht...

— Julietta, julietta ! riep men hun na, toen ze door den hof vluchtten...

Pas een heel eind van het Vijverhuis bleven de twee mannen staan.

— Waarom moest ge er ook gaan ? verweet de schout. Ik vermaande u nog ! Ziet ge wel, dat het er spookt... 't Was haar stem !

— Domkop ! Wiens stem ?

— Julietta's...

— Verdoemde uil ! Dooden keeren niet terug...

— Maar geesten wel... En Isegrim noemde haar naam ook. En die gaat met een heks om... met die Jacqueline...

— Zwiigg !

Hijgend kwamen ze in de schoutswoning aan. Ze zagen beiden bleek als de doode zelf.

— Wijn ! gebood Pol.

Hij ledigde een beker bijna in een teug... en scheen dan in gedachten verzonken... O, dat zwarte kruis... Het was nu de tweede maal dat hij het

zag na zekere gebeurtenis... Eerst verleden jaar bij de processie van Veurne...

De stad Veurne is bekend om een beroemden ommegang. Die men toen de H. Kruisprocessie noemde, en waaraan de volgende overlevering is verbonden.

Robrecht, graaf van Vlaanderen was naar Palestina geweest en bracht een stuk van het heilig kruis mede. Zijn schip geraakte op zee in grooten nood en dreigde te vergaan, en toen beloofde de vorst zijn relikwie te schenken aan de eerste kerk, die hij zou zien. De overlevering verhaalt, dat de storm onmiddellijk bedaarde.

De zon brak door de wolken en in haar licht zag de graaf boven de duinen het hooge dak van Veurne's Sint-Walburga, Robrecht landde waar nu de Panne ligt en liet aan de geestelijkheid weten, welk een schat hij haar schenken wilde. De priesters trokken hem in stoet tegemoet en brachten plechtig de relikwie naar hun kerk over. Zij stelden dan de broederschap van het H. Kruis in en elk jaar ging er een processie uit, ter herinnering aan het feit. Die processie werd uitgebreid. Men paarde het ernstige aan het vroolijke. Zoo zag men de legende van Sint-Steven, de passie onzes Heeren, maar ook den Reus en de Reuzin, het spel van de levenden en de dooden met een dans van duivels welke tegen heiligen vochten. Er was een doodkist, die nu en dan open sprong en waaruit een zonderling toegetakeld geraamte rees, dat echter weer 't deksel op zijn neus kreeg... De gilden van 't ronde, van Oost-Duinkerke, Wulpen, Eggewaartskappelle en van andere dorpen kwamen op hun manier de processie nog opluisteren. En de stoet had dan nog de eigenaardigheid over vaarten te willen trekken waar er geen brug was... zoodat men er een opwierp. 't Werd te erg en de geestelijkheid en de overheid moeiden er zich mee en zuiverden den ommegang.

En in Juli laatst had van Rooze in die processie een boetvaardige vrouwe gezien, geheel gehuld in een pij. Alleen haar voorhoofd was onbedekt en daarop stond een zwart kruis... als nu op dat van de vermoorde Roza...

Maar een andere herinnering doemde op... Eens had van Rooze zelf zoo'n kruis geteekend op het blanke voorhoofd eener vrouw... en hij deed het om te spotten... En dat was het wat hem in Juli en thans zoo geweldig ontstellen deed... En dan de naam, welke in het huis der misdaad klonk : Julietta !

Pol dronk nog een beker wijn...

— De dooden keeren niet terug ! riep hij.

— Maar geesten dolen rond ! beweerde de schout. Waarom moest ge naar Roza gaan zien ! Blijf uit Loo weg !

— Ik doe, wat ik wil, hoort ge dat, lafaard !

— Ge vreesdet zoo sterk als ik...

— En houd morgen uw bakhuis over dit voorval !

— O, natuurlijk !

— Ik rijd nu heen...

— Durft ge ?

— Ik moet wel ! Men mag mij te Loo niet zien.

Van Rooze besteeg wat later zijn paard... Hij zou snel draven... Zoo verliet hij Loo... Dat zwarte kruis scheen al máár door voor hem te zweven... Wat was hij verlicht, toen hij Veurne binnen reed en eindelijk voor

zijn woning stil hield. Hij klopte. Zijn knecht, Karel, kwam naar buiten, om het paard over te nemen.

— Zoo rap terug, jonker? fluisterde de dienaar...

Maar van Rooze staarde verschrikt naar de deur, waarop het licht viel... En in dat schijnsel bemerkte hij een zelfde zwarte kruis... Karel werd het ook gewaar...

— O, jonker! kreet hij... Het kruis... ge weet wel!

— Wie heeft dat daar geteekend?

— Ge denkt toch niet, dat ik zoo iets zou doen! Ja, wie heeft het gedaan?

— Veeg het dadelijk uit... Haal een doek en water. Rap, spoed u...

Pol moest tegen den muur leunen... Wat gebeurde er toch? Was het dan Julietta's geest, die rond zwierf? En de overmoedige jonker sidderde bij die gedachte!

Karel voerde het bevel van zijn meester uit. Het kruis verdween...

— Stal het paard... en kom bij mij... zei van Rooze...

In de somberste stemming trad hij binnen...

Den volgenden morgen vertelde men onder het garnizoen, dat een schildwacht die dicht bij de poort stond, een zonderling avontuur beleefd had. Een vrouw te paard was tot bij de vesten genaderd...

— Wie zijt gij? riep de krijgsman.

Ze antwoordde niet, maar keek hem aan... Dan blikte ze naar de stad... De schildwacht was als versteend gedurende eenige stonden. Hij stond met uitgetrokken zwaard, maar durfde zich niet verroeren... De vrouw wendde haar paard... en reed heen, terwijl ze luide in 't Spaansch riep: « Julietta... de ure nadert ».

Sommige krijgslieden lachten hun makker uit, toen hij dit vertelde. Anderen geloofden zijn verhaal... En onder het garnizoen sprak men dan over de geheimzinnige Spaansche, die in den nacht verscheen...

BEVRIJD.

Wouter van Dillen zat reeds eenigen tijd onder den toren van Loo, eer hij zich zijn toestand volkomen bewust was. Aangehouden als moordenaar van Roza! En de schout meende dat ernstig.

— En wat zal ik nu allemaal vertellen? als ik verhoord word, mompelde de jonker. Ik moet de eigenlijke reden van mijn reis naar Loo verbergen... Ik mag niet spreken over Isegrim... Al vaster en vaster zit ik in het net gewikkeld...

Hij vond zijn positie zeer onaangenaam... Hij zou de volle waarheid moeten verduiken. En als men nu eens geloofde dat hij naar Roza kwam!

— Dan moet ik verklaren, wat ik over van Rooze weet, maar deze zal op zijn beurt zeggen, dat ik bij mijn terugkeer een meisje vergezelde, zonder dat ik mag verklaren wie... O, wat heb ik toen lichtvaardig die belofte aan Antonius of Isegrim afgelegd!

Zoo zat Wouter te nieren! En wat zouden ze thuis denken? Zond

Benedictus geen bericht, dan verging moeder van onrust... Liet hij wel tijding weten, welk een ontsteltenis zou het zijn... De zoon van moord verdacht en opgesloten te Loo...

Tranen welden bij Wouter op... Hij gevoelde innige deernis met zijn ouders, met moeder vooral, de goede, dierbare vrouwe... Nu was ze gelukkig met haar voornamen gast... En straks plots die mare... Of angst om het uitblijven van haar kind... En Agneta, wat moest die wel denken!

Eensklaps werd van Dillen in zijn gepeinzen gestoord door gerucht; iemand was aan de deur bezig... 't Duurde niet lang of het slot sprong, een grendel werd weggeschoven en daar stond een man met een lantaarn...

— Isegrim! riep Wouter verbaasd uit.

— Zoo noemen mijn vijanden mij, doch mijn vrienden zeggen Antonius, maar hoe ik in waarheid heet, weten slechts weinigen! klonk het terug. Ik kom u verlossen...

Van Dillen sprong van zijn bankje op... Vrij!... Maar hij bezon zich... Het was Isegrim, die hem hielp! Hoe zou hij dat verklaren?

— Ik kan niet heen gaan, sprak van Dillen, toch teleur gesteld. Het is een door het gerecht vervolgte, die mij bijstand verleent... Ik mag zulks niet aanvaarden...

— In uw toestand begrijp ik die gevoelens, hernam Isegrim... Zeg, dat een onbekende uw kerker opende... Of iemand, die den schout van Loo haat! Dat is de volle waarheid...

Wouter dacht weer aan huis... aan zijn moeder... En de bekoring naar haar terug te keeren, overwon.

— Ja, dien uitleg kan ik geven, zei hij...

— Kom dan... Uw paard staat bij mijn tijdelijke woning... Ik heb het voor u gehaald... Ge ziet, dat ik gaarne een wederdienst doe...

Isegrim verborg de lantaarn onder zijn wijden mantel en trad buiten. Wouter volgde hem.

— Niemand ziet ons, verzekerde Isegrim. Gansch Loo siddert van angst. En soldaten zijn er nu niet. De menschen houden zich binnenshuis... Voooreerst is er een moord gebeurd... en dan weten ze, dat ik hier rondzwerf. Ja, ze hebben ontzag voor me...

Van Dillen stapte met zijn bevrijder heen.

— De gevangenis is slecht verzekerd, hernam deze. 't Kostte me geen moeite het slot te doen springen... Zoodus beschuldigen ze u van moord... de ezels!

— Ja... En ik heb hun het spoor aangeduid der daderes. Het was een vrouw..., die het arme meisje 't leven benam.

— Een vrouw? Weet ge dat zeker?

— Ik zag haar eerst de woning binnen dringen en nadien heen vluchten, maar 't was te laat, om haar den moord te beletten... Deze was pas geschied, en ik heb nog gepoogd de levensgeesten bij het slachtoffer op te wekken...

— Mijn Hemel, een vrouw, mompelde Isegrim... Zou zij het zijn?

— Wie?

— Och, ik spreek bij mij zelf... Ik weet zoo veel van dit ellendig land.

ois arm, arm Vlaanderen nu, maar eens zoo schoon en rijk en fier.... Een vrouw? Ik moet dat nader onderzoeken. Hebt gij haar gelaat gezien?

— Neen, zij droeg een kapmantel...

— Een kapmantel? Ja, zoo gaat ze gekleed...

— Dus gij hebt vermoedens?

— Ja, doch vraag niet verder... Misschien, moest gij toch last krijgen met het gerecht, zal ik u kunnen helpen... Maar dring nu niet aan...

— Gij zijt vol geheimzinnigheid...

— En is de tijd er niet naar!...

Isegrim leidde Wouter naar het huizeke, waaruit dien middag Antonia getreden was, om haastig eenige woorden met den jonker te wisselen. En van Dillen voelde zijn hart bonzen! Zou hij de schoone Antonia... of Jacqueline terug zien? Ja, daar zat ze in de achterkamer... met een oude vrouw, een jongen en een meer bejaarden man...

— Is 't gelukt? vroeg de laatste. Ik behoef het niet te vragen, want jonker van Dillen is bij u...

— Een kinderspel, antwoordde Isegrim. Als ik wilde, hing Benedictus van avond aan een haak in den toren... En hij zou het verdienen, maar ik zal den schurk nog noodig hebben. Ga zitten, heer van Dillen...

— Liever reed ik dadelijk huiswaarts, zei Wouter.

— Een beker wijn moet ge ledigen tegen de ontroering, sprak Jacqueline en ze keek den jonker zoo vriendelijk aan, dat deze ontroerde.

— Door u aangeboden kan ik dien niet weigeren, antwoordde hij hoffelijk.

En hij nam plaats op een bankje tegenover het meisje.

— Heer Antonius, gij waagt toch te veel, hernam hij...

— O, dat is nog maar een begin...

— Ja, riep de oudere man uit... Mocht de goede tijd terugkeeren!

Vlaanderen aan de Vlamingen... Kon ik daarvoor nog eens de wapens opnemen... Bij Oostende moest ik ze neerleggen... Dat was een beleg, hé, Antonius! Vier jaar duurde het... Van 1600 tot 1604! Men vond nieuwe werktuigen uit, de bekwaamste ingenieurs werden groepen, men groef mijnen en tegenmijnen, en steeds vroeg Europa zich af, wie hier winnen zou. Ha, dat beleg van Oostende werd een school voor krijgslieden, voor officieren, ingenieurs, vestingbouwers... en, voor geneesheeren en wondheeleren!

En wat gebeurde er al niet! De wonderlijkste schoten werden gelost... Een soldaat verloor zijn arm. Daar hij bijna bezwijmd was, leidden twee makkers hem mee. Terstond kwam een nieuwe kogel, die den verminkte 't been wegnam. Hij bezweek! Zijn makkers werden niet gekwetst. Een burger, kruidenier, staande voor zijn winkel, werd door een schot gedood. Toen men hem begroef, trof een kogel de kist en schoot er het lijk uit. Een jonkman, op een paard zittende, werd het paard hem van onder hem van achter tot vooren doorschoten, en hij niet dan zijn broek tusschen de twee pijpen gekwetst.

Een soldaat had brood gekocht, en stak het omhoog, om het voedsel aan zijne kameraden te toonen. Juist kwam er een kogel aangevlogen, die de helft van 't brood wegnam. De krijgsman hield het overige vast, schertsende:

« Dat is een rechtschapene soldaatskogel, want hij laat mij het grootste deel mijner spijze behouden ».

Een Engelsch edelman, die ook te Oostende streed, werd in een uitval zijn rechter arm afgeschoten. De verminkte raapte met de linkerhand het lichaamsdeel op en nam het mee naar den dokter. Toen hij verbonden was, wilde de Engelschman zich niet te bed leggen. Vroolijk trok hij met den afgeschoten arm naar zijn logement en riep dan lachend uit : « Hier is de arm, die dezen middag den anderen gediend heeft ».

Een scheepskapitein stond in gesprek met een vriend; de laatste had zijne hand op den schouder van den eerste gelegd. Een kogel schoot den arm af, zonder dat de kapitein gekwetst werd.

Het gebeurde ook drie of vier malen, dat een der belegeraars trof in den mond van een heel of half geladen kanon, zoodat het weder die twee kogels uitschoot.

De verteller scheen nu in zijn herinneringen te leven. Hij had een nobel gelaat en een paar trouwe oogen. Wouter keek hem belangstellend aan.... Neen, deze lieden waren geen roovers, geen baanstroopers als zij, die onder den zoogenaamden Reus werkten...

— Ja, dat beleg van Oostende ! hernam de krijgsman... Er waren veel dapperen onder ons... Maar Francis Vere kwam ons dan helpen met zijn Engelschen en daarbij waren echte duivels, huurlingen, die pas uit de gevangenis losgelaten waren.

Eens in een kerk, zag ik zulke soldaten bezig een hunner metgezellen, dien ze lichtelijk met lonten in eene mat gebonden hadden, begraven. Doch daar het graf met water gevuld was, wierpen zij er hem in, en, daar het water steeds het lichaam naar boven naar den kant deed drijven, poogden de soldaten het met pieken onder water te houden om het beter met aarde te kunnen bedekken. Terwijl ik dit schouwspel bezag, bemerkte ik dat de « doode » zijn eenen arm uit de mat trok, om zich tegen het steken der pieken te verweren. Aanstonds trok ik mijn rapier uit en met behulp van een ander, dreef de soldaten uiteen, die alreeds onder elkander de kleeren van den armen man gedeeld hadden.

— Wij hebben hem uit de matte gesneden en wederom een ander matte in de kerke gehaald en hem die om het lijf gebonden ende wederom in zijn kwartier gebracht. Het was een fraai, kloek jonkman, die van zuchten aangestast tot zulke benauwdheid was gekomen; en dat alleen om zijn kleederen wille.

De verteller vervolgde :

Met de Engelsche legerbenden was ook een jonge Britsche vrouw in de belegerde stede gekomen. De vreemdelinge die met niemand sprak, en geen verwanten scheen te bezitten, verbleef geheel alleen in een klein huisje. Doch op sommige tijdstippen van den dag, verliet ze de eenzame woning, en ik heb bemerkt, dat de Engelsche zich steeds naar eene plaats begaf, waar ze zeker was Sir Francis Vere te zien. Er moest eenige betrekking bestaan tusschen den edelman en de jonge vrouw, die ondanks haar eenvoudigen tooi, ook eene voorname afkomst verried. Maar niemand te Oostende kon het geheim doorgronden. Wel vermoedde men, dat er nu oneenigheid heerschte

tusschen Vere en de jonge vrouw, want de bevelhebber toonde zich misnoegd, telkens als hij haar op zijn weg ontmoette.

Soms stond de vrouw op de gevaarlijkste plaatsen en tevergeefs trachtte men haar te verwijderen. De Spanjaarden bestormden de stad. Er werd van weerskanten hevig gestreden ofschoon wij ons dapper verdedigden, werden we toch achteruitgedreven. Eensklaps klonk een vreemde oorlogskreet. Een tengere, bleeke soldaat sprong met een opgeheven slagzwaard de vijanden tegen. Om hem heen vielen de mannen als halmen voor de zeis. Wij vatten weer moed; het voorbeeld van dien onverschrokken krijger, dien niemand kende, vond navolging. En weer bleven de Spanjaarden buiten!

Na de bestorming wenschte ieder dien vreemden soldaat van meer naderbij te zien, maar hij was verdwenen.

— Ik heb den held zien vallen! riep iemand. Men ging zoeken en onder andere lijken vond men hem... den tengeren jonkman, wiens houding zoo'n diepen indruk verwekt had. Men wilde zich vergewissen of hij wel dood was, en knoopte den ruwen mantel los... Onder dien mantel werden vrouwenkleeren zichtbaar.

Ieder stond verbaasd de doode aan te staren, tot men eindelijk den vermeenden krijger herkende: 't was de jonge, vreemde vrouw — de Engelsche die als een kluizenaarster in het kleine huisje gewoond had. Aan haar hals hing een medaillon met Vere's beeltenis en 't randschrift: Eeuwige liefde!

Ieder week eerbiedig op zij. Daar naderde Vere, de bevelhebber, die ook 't verhaal van den dapperen krijgsman gehoord had, maar nog niet wist, wie hij was. Vere aanschouwde 't wasbleeke gelaat en sidderde. In tranen uitbarstende viel hij op zijn knieën, vatte de reeds koude hand der schoone doode en kuste ze lang en innig. Dan liet hij de gevallene wegvoeren en met groote eer begraven. Nooit openbaarde Vere wie de heldinne was. Doch ieder vermoedde, dat hij deze vrouw trouwe beloofd, maar zijn woord geschonden had. Zij echter had den geliefde niet kunnen vergeten, was hem gevolgd naar Oostende. En toen ze tot hare wanhoop ondervond, dat Vere zijne eens gekozen bruid verstiet, stierf ze in zijn dienst, in zijn leger op den bloedigen muur der belegerde veste. Toen ik in Holland was, heb ik nog geweten, dat een meisje zich in soldatenkleeren stak... Het was een Friesch vrouwmensch, lang van persoon, Margaretha genaamd die 7 jaren lang als eerbaar soldaat de staten gediend heeft, buiten kennis van haar ouders, eerst een spies, daarna een snaphaan dragende, met een witten pluim op den hoed. Zij streed dapper en hielp schansen en vesten veroveren, maar is ten laatste bekend geworden bij haar makker. Op zijn vraag heeft zij hem bekend gemaakt, dat zij een vrouwmensch was. Haar makker, een trommelslager, dit met verwondering hoorende, is op haar verliefd geworden, en heeft ze getrouwd in 't leger te Coevoorden, ze moeten beiden nog wonen te Groningen, doende winkel van vette waren, alleszins stil en eerbaar huishoudende, en te samen levende. Deze amazone heeft een lied gedicht, de jonge dochters tot de liefde des krijgs, om 't vaderland te beschermen, door haar voorbeeld vermanende... En 'k wilde, dat ze nu gehoor vond bij de jonge mannen in Vlaanderen...

Bij die woorden keek de krijger Wouter van Dillen aan...

— Vlaanderen niet aan de Spanjaarden, maar aan de Vlamingen... en

daarom toch een katholiek Vlaanderen, hernam hij. O, mocht ik dat belevén...

— Een ijdele droom, zei Wouter. De vrijheidsminnende bevolking is reeds lang uitgeweken... Wie hier nog van vrijheid droomt, gevoelt zijn machteloosheid...

— Laat ons er over zwijgen! riep Isegrim uit... Misschien zullen we voorbeelden wekken... Ja, jonker, we wagen veel, al zitten we hier vrij gerust, maar we zullen nog meer wagen...

Wouter had zijn beker geleedigd op de gezondheid van Jacqueline... en hij benijdde den jongen man, die naast haar zat... Hij hield dezen voor haar verloofde... Schooner bruid kon hij niet begeeren!

Van Dillen stond dan op.

— Nu moet ik gaan, zei hij, heer Antonius, al kunnen we geen bondgenooten zijn, doch dank ik u hartelijk voor uw hulp...

— Maar ge zoudt wenschen, dat ik Vlaanderen verliet.

— Ja en ge weet, waarom?

Wouter blikte naar Jacqueline... Dan nam hij afscheid. Op de achterplaats stond zijn paard. Isegrim vergezelde hem naar buiten en fluisterde:

— Van middag vroeg ik een eed van u... Ik zal dit thans niet herhalen... Het ware mijn daad van hulp vernietigen... O, denk toch na... Onze leus is: Vlaanderen aan de Vlamingen! En nu, goede reis... Toch moet ik u zeggen, dat ik alle maatregelen voor onze veiligheid zal nemen, die me noodig blijken... Beschuldigen ze u van moord... wie weet, hoe ik u weer red... Ja, dat alles is geheimzinnig, maar zoo is de tijd. Vaarwel, heer van Dillen...

Wouter draafde heen.

— Wat een dag! mompelde hij. En welk een avond! En die ontmoetingen... Ik ken het verblijf van samenzweerders, maar hen verraden... neen ik kan niet.

Hij werd opnieuw somber bij de gedachte aan alle moeilijkheden, die voor hem oprezen... Hoe zich te verdedigen, als hij met van Rooze in botsing kwam. En dat zou gebeuren!

DE WANDELENDE JOOD TE NIEUWPOORT.

We weten, dat Agneta van Ramsdijk te gast was bij de familie van Dillen en daar zou overnachten, om naar de verhalen van Ahasverus te luisteren.

Zij en Livina zagen door het raam buitengewone drukte op straat. Jonker Jan Borgelia beweerde dat het volk wachtte op de komst van den Wandelen- den Jood, wat de meisjes heel goed begrepen.

— O, het is niet om mijn feestdag, dat de menschen zoo naar ons huis kijken, schertste de dochter van den schout.

— Toch zoudt gij die hulde verdienen, vleide jonker Jan.

— Daar is hij! zoo hoorde men roepen.

Livina sprong op en ging haar moeder waarschuwen, die nogmaals naging of haar woning wel gereed was, om den gewichtigen persoon te ontvangen. Ze kwam nu in de kamer en zei:

— We zullen mijnheer Ahasverus aan de deur begroeten. O, hoe jammer, dat Wouter hier niet is... Had hij die boodschap naar Loo toch uitgesteld!

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.